



סדר קדושים | מסכת בכורות ל"ז
פרשת לך-לך | ז"י"ג בחשוון תשפ"ז (24-18 לאוקטובר 2026)



איור המחשה שנוצר באמצעות בינה מלאכותית (AI)

מן התלמוד

בכורות לו, א'

רבי צדוק הוה ליה בוכרא. רמא ליה שערי
בסלי, בהדי דקאכיל איבזע שיפתיה. אתא
לקמיה דרבי יהושע. אמר ליה: כלום חילקנו
בין חבר לעם הארץ? אמר לו רבי יהושע: הן

ח

רמא ליה – זרק לו / שם לפניו.
בהדי דקאכיל – בזמן שהוא אוכל.
איבזע שיפתיה – נבקה / נפצעה שפתו

הסבר: לרבי צדוק היה בכור בהמה, שאסור לשחוט אותו אלא אם נפל בו מום. הוא שם לפניו שעורים בסלים, ובזמן שהבכור אכל, שפתו נפצעה ונעשה בו מום. רבי צדוק הלך לשאול את רבי יהושע אם מותר לשחוט את הבכור בעקבות המום הזה. השאלה הייתה האם חוששים שהוא עשה זאת בכוונה, או שמכיוון שהוא תלמיד חכם אפשר לסמוך עליו שלא התכוון לגרום מום.

מי אני?

1. אני בתו הבכורה של לבן, ואחותה של רחל אמנו.
2. בליל חתונתי, אבי נתן אותי ליעקב במקום רחל, לאחר שיעקב עבד עבור רחל שבע שנים.
3. בלילה שבו יעקב עמד להתחתן עם רחל, רחל מסרה לי את הסימנים שקבעה עם יעקב לחופתם, כדי שלא תתגלה במרמה.
4. אחד מבניי היה יהודה, שממנו יצאה שושלת המלוכה של ישראל, ובהמשך גם דוד המלך.



התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי הדמות באיור, ובאיזה תאריך נפטרה?
- 2 איזה אירוע משמעותי בחייה התרחש על יד הבאר?
- 3 באיזה מקצוע עסקה בילדותה?
- 4 איזה קשר יש בין הכתנות והגביע מתחתיו לדמות?
- 5 מצאו באיור פריטים המסתתרים, מה הם ואיך קשורים אליה?
- 6 איזה פריט באיור לא מתאים לתקופה?

על המפה | קבר רחל

קבר רחל נמצא לפי המסורת סמוך לבית לחם. בעקבות דברי הנביא ירמיהו על בכייתה ותפילותיה של רחל, הפך הקבר במשך הדורות לאתר תפילה ונחמה, במיוחד בעתות צרה וגלות. במאה ה-19 תרמו משה מונטיפיורי ורעייתו יהודית לחיזוק המקום: מונטיפיורי השיג רישיון מן השלטונות העות'מאניים, ובשנת 1841 נוסף למבנה חדר קדמי ששימש את המבקרים. בתקופת המנדט הבריטי ועד

ערב מלחמת העצמאות שלמה אליהו פריימן היה השמש והשומר של קבר רחל במשך עשרות שנים. הוא טיפל במקום, תחזק אותו, תיעד את המבקרים ואת האירועים שהתרחשו סביבו, ובתקופה שהמצב הביטחוני הידרדר גם ניסה להגן על המקום. ביומנו הוא תיעד את המאבק סביב קבר רחל ואת האירועים בארץ ובעולם.



תצלום קבר רחל בשנים 1890-1900 (Wikipedia)

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 17:23	כניסת שבת: 17:44
יציאת שבת: 18:35	יציאת שבת: 18:44
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 17:39	כניסת שבת: 17:28
יציאת שבת: 18:36	יציאת שבת: 18:44



תלמוד

חושבים

קוראים



יום א'

דף ל': חברים

בדף זה עוסק התלמוד בחברים. אין הכוונה לסתם חברים, אלא לאנשים שהקפידו במיוחד על פרוטוקולים, ובעיקר על דיני טומאה וטהרה. אנשים אלה נקראו "חברים". לא כל אחד יכול היה להיחשב לחבר; מי שרצה לעשות זאת, אפילו אם היה תלמיד חכם, היה צריך לקבל על עצמו את ענייני הטהרה שלוש חבירות. הללו היו בודקים שהוא אכן מקפיד על ענייני טהרה, הפרשת תרומות ומעשרות וכדומה, וראוי להיות חבר. ואפילו אם היה אומר אותו אדם שהוא מוכן לקבל על עצמו את כל ענייני הטהרה, חוץ מדבר אחד - לא היו מקבלים אותו, עד שיקבל את כולם.

בדומה לכהן, גוי שבא להתגייר, ומוכן לקבל על עצמו את כל המצוות ודברי התורה, חוץ מדבר אחד - לא מקבלים אותו. רק מי שמוכן לקבל את כל התורה והמצוות יכול להתגייר ולהצטרף לעם ישראל.

אילו שלושה תחומים מוזכרים בטקסט שבהם החברים הקפידו במיוחד?



יום ב'

דף ל"א: ה"חבר" ששב למוטב

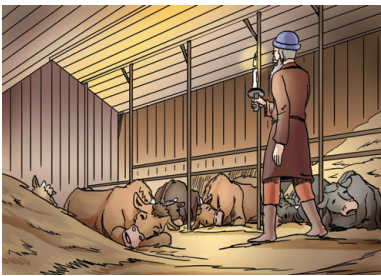
ישנם תנאים הסוברים שאם "חבר" עשה בפרהסיא הנהגות שאינן ראויות ל"חבר", אך חזר בתשובה במסתר, אין סומכים עליו כ"חבר". אבל רבי שמעון ורבי יהושע בן קרחה אומרים: בין אם חזר בתשובה בפרהסיא ובין אם חזר בתשובה במסתר - מקבלים אותו כ"חבר". תמיד יהיה יכול לחזור בתשובה, וכך פסק הרמב"ם שאפילו מי שעבר עבירות חמורות ביותר, והוא רשע ומומר, אם חזר בתשובה, בגלוי או בסתר, מקבלים אותו. עוד הוא כותב, שאפילו היה אדם רשע כל ימיו ולא זכה לחזור בתשובה אלא רגע לפני מותו - יהיה לו חלק לעולם הבא.

לפי דברי הרמב"ם המובאים בטקסט, מתי אפילו אדם שהיה רשע כל ימיו יכול לזכות לחלק לעולם הבא?



יום ד'

דף ל"ג: הקזת דם



עלול להיות מצב בו הבהמות לקו במחלה שהתרופה היחידה לה היא הקזת דם, ואם יקיצו מהן דם הן תרפאנה. לגבי עגל רה, ישנה מחלוקת תנאים אם מותר להקז לו דם, כי הוא עלול להיות בעל-מום, ואסור לפסול קורבן בכור על ידי שעושים אותו בעל מום. להלכה נפסק שאפשר להקז לו דם ובתנאי שאין כל פגנה שיהיה בעל מום על ידי כך. אם בכל זאת הוא נהיה בעל מום - הוא יוצא לחולין ואינו קורבן.

באיזה מצב הייתה הקזת דם יכולה לשמש כתרופה לבהמות?



יום ה'

דף ל"ב: מעשר בהמה

בתורה נכתב שבהמת מעשר-בהמה אסור למכור בשום אופן, אלא יש להקריב אותה בבית המקדש כקורבן ולאכול את בשרה אך ורק בירושלים, כדין קורבן שלמים. דין התורה מתייחס לבהמה תמימה שאין בה מום, אבל אם יש מום בבהמת מעשר, אפשר לאכול את הבהמה בכל מקום ואין בה דיני מעשר בהמה. אף על פי כן נזרו חכמים: גם בהמת מעשר שנפל בה מום, אסור למכור אפילו אחרי ששחטו אותה, כדי שלא יבואו לטעות ולמוכרה בחייה.

מה ההבדל בין בהמת מעשר תמימה לבין בהמת מעשר שנפל בה מום, לפי הקטע?



4260	3930	3880	3828	3728	3408		3340	2934		2883		2448	2448		2238	1948	0	תפוצת המסורת היהודית
495	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	הקמת ביהמ"ק ה-2	המלכה אסתר	חורבן ביהמ"ק ה-1	חורבן ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	חבירה הנביאה	מתן תורה	אפרים ומנשה	אפרים ומנשה	אפרים ומנשה	אפרים ומנשה	אפרים ומנשה	
התלמוד בבלי																		



דף ל"ד: מום בבכור בהמה

בכור בהמה שהורה יש להקריב בבית המקדש. בזמן שאין בית המקדש היום, אסור ליהנות מן הבכור עד שיפול בו מום וְאִם נִתְּנָה אוֹתוֹ לִכְהֵן וְהָיָה רִשְׁאִי לִשְׁחֹט אוֹתוֹ וְלֹאכֹל אֶת בְּשָׂרוֹ. חז"ל נזרו שאם אדם יעשה מום בבכור בכונה - קונסים אותו שכן אסור לשחוט את הבכור עד שיפול בו מום אחר מעצמו.

מי היה רשאי לאכול את בשר הבכור לאחר שנפל בו מום?



ישראל

חברותא

אלים

חושבים



דף ל"ה: הפקיד, הרומח והקבש



המשנה מספרת שפעם פקיד נוכרי מטעם המלך ראה כבש ישיש שצמרו ארוך ומעולם לא נגזז. שאל הפקיד: מדוע אין גוזזים את צמרו כל כך הרבה שנים? הסבירו לו: כבש זה הוא בכור, ומאחר שנחרב בית המקדש אי אפשר להקריבו, ואסור ליהנות ממנו כל עוד הוא תמים ואינו בעל מום. שמע הפקיד את הדברים, נטל רומח ועשה מום באוזן הבכור. אמרו חכמים: כעת מותר ליהנות מהקבש.

ראה כך הפקיד ורצה לעשות טובה ליהודים, והטיל מומים בבכורים נוספים שהיו תמימים. אמרו חכמים: אסור ליהנות מבכורים אלו. מה ההבדל? כי בפעם הראשונה, לא ידע הנוכרי אם הבעלים שמח במה שהוא עושה, ולכן אין הוא נחשב כאילו הבעלים שלח אותו להטיל מום, והרי זה כאילו נפל המום בבכור מעצמו. אבל בבכורים הנוספים כבר עשה כך הנוכרי לאחר שראה שהיהודי מרוצה מהטלת המום, ועתה הרי זה כאילו נעשה מדעתו של היהודי והדבר אסור.

מה עשה הפקיד לאחר שהסבירו לו מדוע אסור ליהנות מהקבש?



דף ל"ו: הנוכל שנגחשף

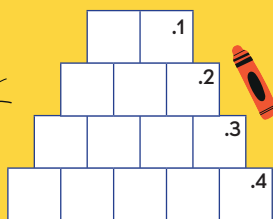
לפרתו של האמורא רפרם נולד עגל בכור, ורפרם נתן אותו לכהן. העגל היה תמים ולכן אסור היה לכהן ליהנות ממנו עד שיפול בו מום. אותו כהן עשה עברה: הוא הטיל מום בעגל, אפילו שאסור לעשות כך, ואחר כך הוא ניגש לרפרם בעצמו ואמר לו: "את העגל הזה נתנו לי כשהוא כבר היה בעל מום, ואני זקוק שהרב יאשר שאכן יש לו מום ואפשר לשחוט אותו".

רפרם חשד בו ופתח בכוח את עינו החולה כדי להתבונן בכהן העומד לפניו, ומיד אמר לו: "האם לא אני נתתי לך בכור זה? אתה הטלת בו את המום! ולכן אסור לך לאכול את הבכור עד שיפול בו מום מעצמו".

מה ביקש הכהן מרפרם לעשות לאחר שטען שהעגל כבר היה בעל מום?



חידת פירמידה!



1. קול של פרה
2. מתיר בכורות באכילה לכוהנים
3. מטושטש, לא ברור
4. חוסר עניין, בטלה

1. האם גוי יכול להתגייר בתנאי שלא יהיה חייב לצום ביום כיפור?
2. מדוע היו אנשים שרצו להטיל מום בבכורות?
3. מה ההזדמנות האחרונה שבה אדם יכול לחזור בתשובה?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עולן עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@talmudisraeli.co.il יש לציין את מסי העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

שאלות השבוע



5780
ה'תש"פ



5778
ה'תשע"ח



5727
ה'תשכ"ז



5708
ה'תש"ח



5707
ה'תש"ז



5699
ה'תרצ"ט



5657
ה'תר"ץ



5323
ה'רמ"ח



5260



5258



4900



4800



4650



4260



510



510



510

2019
שנת סיום הש"ס
ללומדי הדף היומי

2017
70 שנה
למדינה

1969
הרב
אריה לוי

1967
מלחמת
ששת הימים

1948
הקמת
המדינה

1947
מלחמת
העצמאות

1939
שואה

1897
הרצל

רבי יוסף
קארו

1500
העת
החדשה

1492
גירוש ספרד

הרמב"ם

רש"י

רבי סעדיה
גאון

תקופת הראשונים



מתפללים

בכיתה של יעל נערכה תחרות ציורים. יעל השקיעה מאוד בציור שלה וזכתה במקום הראשון. כשהיא ראתה את חברתה הטובה, נועה, מתאכזבת מאוד מכך שלא זכתה, היא החליטה לוותר על הפרס ולהציע אותו לנועה.

מצד שני:

יעל השקיעה, עבדה קשה וזכתה בזכות. אם תמיד נוותר על מה שהשגנו כדי שלאחרים יהיה נעים יותר, אולי זה כבר לא הוגן – גם כלפי עצמנו וגם כלפי אחרים.

מצד אחד:

יעל יכולה לשמח את נועה ולוותר על משהו שמגיע לה. לפעמים דווקא היכולת לוותר למען אדם אחר היא מעשה של נדיבות וחברות אמיתית.



... מה צעתכם?



אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

האתגר השבועי

רחל אמנו מזכירה לנו את הכוח שיש במעשה קטן שעושים בשביל אדם אחר. האתגר שלכם השבוע – עשו מעשה טוב אחד למען מישהו אחר, בלי לספר לאף אחד שעשיתם אותו



"רחל מבכה על בניה"



תפילה בקבר רחל
Wikipedia, Tamar
Hayardeni תמר הירדני

"רחל מבכה על בניה" הוא ביטוי שמקורו בדברי ירמיהו הנביא. הנביא מתאר את רחל אמנו כאילו היא בוכה על עם ישראל, הבנים שלה, בזמן שהם יוצאים לגלות וסובלים צרות. משום כך היא נקברה בדרך בה יצאו בני ישראל לגלות, כדי שתתפלל עליהם. בהמשך הפסוקים ה' אומר לה: "מנעי קולך מבכי" ומבטיח לה "ושבו בנים לגבולם". בזכות בכייה ותפילותיה של רחל אכן חזר עם ישראל לארצו. קבר רחל הפך במשך הדורות למקום שאליו מגיעים יהודים להתפלל. דמותה של רחל הפכה לסמל של **אם הדואגת לילדיה**, ושל אהבת אם שאינה פוסקת גם לאחר מותה.

דמותה של רחל קשורה גם לרעיון של תקווה, געגוע ושיבה לארץ ישראל.



דבר תורה

הניסיון הראשון של אברהם אבינו נראה במבט ראשון כדבר פשוט למדי – עזיבת המקום המוכר והקבוע ויציאה למסע אל יעד לא ידוע. אולם, במסע הזה טמון הגרעין של ניסיון האמונה האנושי בכל הליכה ובכל פינה של החיים: הטבע שלנו מחפש ביטחון, תשובות ברורות ומפה מפורטת לפני שהוא צועד קדימה, אבל לא פעם בחיים אנו נמצאים בפני ערפל ולא נודע.

אברהם יצא לדרך כשלא היו לו תשובות לכל השאלות, ואפילו מקום היעד לא היה ידוע לו. בכך הוא מלמד אותנו שאמונה אמיתית אינה היעדר שאלות, אלא האומץ לצעוד קדימה גם כשיש ערפל. היכולת להמשיך לפעול, לצמוח וללכת בתוך חוסר הוודאות, מתוך נאמנות עמוקה וידיעה שכעת זה מה שהקב"ה מבקש מאיתנו, היא האמונה, והיא גם הניסיון הראשון בו עומד אברהם.

חמד של מושג

הרב חנן פורת וקבר רחל

בשנת 1995, סביב הסכם אוסלו ב', עלה חשש שקבר רחל יועבר משליטה ישראלית. הרב חנן פורת היה בין מי שפעלו להשאיר את קבר רחל בשליטה ישראלית, לאחר 'הסכמי אוסלו' פנה הרב חנן פורת זצ"ל למרן רה"י הרב שפירא זצ"ל להקים ישיבה במקום בכדי שיישאר בידיים יהודיות. ומאז ועד היום, יום יום לומדים בה. מקורות המתארים את פועלו מציינים כי המאבק שלו ושל אחרים תרם לכך שהציון עצמו נשאר בשליטה ישראלית.

תשובות

הציור השבועי

1. רחל אמנו, לפי המסורת **נפטרה ב"א בחשוון**.
2. על ידי הבאר רחל פגשה את יעקב אבינו כשבאה להשקות את הצאן.
3. רועת צאן.
4. סמלים הקשורים לבניה של רחל – יוסף ובנימין.
5. שני פסלונים (התרפים) שלקחה מלבן אביה והחביאה.
6. הרחפן בשמיים.

חידת פירמידה

מו, מום, עמום, שעמום

מי אני

לאה אמנו

